

Domov>Vaše pravice>Pravice mladoletnikov v sodnem postopku

Pravice mladoletnikov v sodnem postopku

Člen 12 Španske ustave določa, da se polnoletnost doseže z 18 leti. V Španiji velja, da so mladoletniki/otroci vsi tisti, ki so mlajši od 18 let.

1. Ustrezna sposobnost otroka

V Španiji lahko tožnik sam vloži tožbo, ko dopolni 18 let.

Samo mladoletniki s popolno poslovno sposobnostjo lahko sami vložijo tožbo. Na splošno velja, da se popolna poslovna sposobnost doseže z 18 leti, lahko pa tudi s 16 leti na podlagi odobritve sodnega organa, odobritve staršev ali s sklenitvijo zakonske zveze. V nekaterih pokrajinah se lahko popolna poslovna sposobnost doseže pri 14 letih.

Zakon, ki ureja kazensko odgovornost mladoletnikov, določa, da oseba v Španiji postane kazensko odgovorna pri 14 letih. Ukrepi, ki se lahko v Španiji izrečejo otrokom, ki še ne morejo biti kazensko odgovorni (tj. mlajšim od 14 let), so prostovoljni ali spadajo v okvir namestitve v varstvo.

2. Dostop do prilagojenega postopka

Sodišča za mladoletnike: specializirana sodišča, imenovana „*Juzgados de menores*“, obravnavajo zadeve v zvezi s kaznivimi dejanji in prekrški, ki jih storijo osebe med 14. in še ne dopoljenim 18. letom, v skladu s sistemskim zakonom št. 5/2000 z dne 12. januarja, ki ureja kazensko odgovornost mladoletnikov. Kazenski postopek zoper mladoletnega storilca vodi specializirani sodnik/tožilec.

Državno tožilstvo je odgovorno za varstvo pravic mladoletnikov, ki jim jih priznava zakon. Ukrepe, ki jih je mogoče izreči mladoletnim storilcem, starim med 14 in 18 let, določa poseben zakon (sistemski zakon št. 5/2000 z dne 12. januarja, ki ureja kazensko odgovornost mladoletnikov).

Če je storilec mlajši od 14 let, se navedeni sistemski zakon, ki ureja kazensko odgovornost mladoletnikov, ne uporablja, temveč se uporabljajo specifični členi civilnega zakonika in preostale določbe veljavne zakonodaje.

Če zadeve, v katerih so otroci žrtev ali priča, obravnava redno sodišče, zakon glede na starost otroka zagotavlja nekatera jamstva, na primer to, da najbolj ranljive otroke zasliši specializirani psiholog in pogovor posname, da zaslišanja ni treba ponoviti pred sodiščem in da se otrok izogne srečanju z domnevnim storilcem.

Civilno pravosodje: Redna civilna sodišča (*Juzgados de Primera Instancia*) obravnavajo zahtevke otrok na podlagi civilnih procesnih zakonov, poleg tega pa obstajajo specializirana civilna sodišča, ki obravnavajo izključno družinske zadeve, imenovana družinska sodišča (*Juzgados de Familia*).

Državno tožilstvo lahko sodeluje v civilnih sodnih postopkih, v katerih sodelujejo otroci ali invalidi, dokler ni imenovan skrbnik.

Čeprav mladoletniki po navadi nimajo sposobnosti, da bi lahko sami začeli civilni postopek, zakon določa, da če bi lahko ukrep vplival na njihove interese in če so dovolj zreli, bi morali biti zaslišani, v vsakem primeru pa, če so že dopolnili 12 let.

V primeru ločitve ali razveze zakonske zveze sodišče med postopkom ves čas upošteva koristi otroka.

Upravni postopki, v katerih sodelujejo otroci, so: varstvo otroka, posvojitve, azil, migracije, zdravje, izobraževanje in upravne sankcije.

3. Pravni ukrepi in ukrepi politike, namenjeni preprečevanju neupravičenih zamud pri obravnavi zadev, v katere so vključeni otroci

Sistemski zakon št. 1/1996 z dne 15. januarja o pravnem varstvu mladoletnikov (LOPJM) na splošno in za vsa področja določa, da imajo v sodnih in upravnih postopkih navzočnost ali zaslišanja mladoletnikov prednost ter jih je mogoče izvesti tako, kot je primerno glede na okoliščine in zrelost otroka, po potrebi tudi ob pomoči kvalificiranih strokovnjakov ali izvedencev, pri čemer je treba varovati zasebnost otroka in uporabljati jezik, ki ga ta razume, na dostopen način in prilagojeno okoliščinam, ter ga obvestiti o vsebini vprašanj in posledicah njegovih mnenj in pri tem v celoti upoštevati vsa procesna jamstva, da se preprečijo zamude v postopkih, v katerih sodelujejo mladoletniki.

Kazenske zadeve: pravni ukrepi in ukrepi politike se razlikujejo glede na to, ali je otrok v vlogi žrtve ali storilca.

Civilno pravosodje: tožniki lahko od sodišča zahtevajo uvedbo preventivnih ukrepov. Na splošno otroci v svojem imenu ne morejo od sodišča zahtevati uvedbe preventivnih ukrepov, ampak potrebujejo pomoč pravnega zastopnika.

Kadar so otroci udeleženi v družinskih postopkih, se preventivni ukrepi v korist otroka po navadi uvedejo še pred izrekom sodbe, na primer dodelitev v varstvo in vzgojo, ukrepi glede prehrane, stikov, finančni ukrepi itd.

4. Posebni mehanizmi podpore in postopki, namenjeni otrokom, ter korist otroka

Španska zakonodaja vsebuje nekatere pomembne določbe, s katerimi se krepijo ukrepi za lažje uveljavljanje pravic mladoletnikov in vzpostavlja ustrezen pravni okvir glede *mladoletnih tujcev*, ki tistim, ki so v Španiji, ne glede na njihov upravni status, priznava pravice do izobraževanja, zdravstvenega varstva in socialnih storitev pod enakimi pogoji kot španskim mladoletnikom. *Mladoletnikom pod zaščito javnih subjektov* se status zavarovane osebe v zvezi z zdravstvenim varstvom prizna po uradni dolžnosti.

Javni organi morajo zagotoviti varstvo ranljivih skupin, kot so mladoletniki brez spremstva, mladoletniki, ki potrebujejo mednarodno zaščito, otroci invalidi ter žrtve spolnih zlorab, spolnega izkoriščanja, otroške pornografije in trgovine z ljudmi, da se zagotovi upoštevanje pravic, ki jih imajo po zakonu.

Sistemski zakon o pravnem varstvu mladoletnikov kot temeljno načelo upravnih ukrepov določa varstvo otrok pred vsemi oblikami nasilja, tudi tistimi v njihovem družinskem okolju, med drugim nasilja zaradi spola, trgovine z ljudmi in pohabljanja ženskih spolnih organov. Varstvo otrok, ki so žrtve nasilja v družini, je eden od stebrov novega zakona o varstvu otrok in mladostnikov, objavljenega 28. julija 2015.

Uradi za pomoč žrtvam kot enote v okviru ministrstva za pravosodje ali avtonomnih skupnosti so prevzeli pristojnosti na tem področju. Ti uradi opravijo individualno oceno žrtve, da se opredelijo njene posebne potrebe, ter ji pomagajo na pravnem, psihološkem in socialnem področju, da se čim bolj zmanjša primarna viktimizacija in se prepreči sekundarna viktimizacija. Zagotavljajo se posebne storitve v podporo otrokom.

Glede vključenosti otrok v sodne postopke velja: španska zakonodaja mladoletnikom v vseh zadevah, ne glede na njihovo starost, invalidnost ali katero koli drugo okoliščino, priznava pravico do izražanja mnenja, in sicer v družinskih, upravnih in sodnih postopkih ter v postopku mediacije, če se v njih sprejemajo odločitve, ki vplivajo na njihovo osebno, družinsko ali socialno življenje, pri tem pa je treba ustrezno upoštevati njihovo mnenje, odvisno od starosti in zrelosti otroka. Otrok mora torej prejeti informacije, na podlagi katerih lahko uveljavlja to pravico, v razumljivem jeziku in v preprosti obliki, prilagojenima njegovim okoliščinam.

Ker je načelo koristi otroka prednostno, v smislu materialne pravice, splošnega načela razlage in kot postopkovno pravilo, španska zakonodaja (sistemski zakon o pravnem varstvu mladoletnikov) zahteva, da se sprejmejo vsi zaščitni in drugi ukrepi v korist otroka, zlasti varstvo zasebnosti.

Na splošno velja, da je treba v vsakem posameznem primeru opredeliti korist otroka ter pri tem upoštevati vse okoliščine, ki se nanj nanašajo.

Opredelitev pojma koristi otroka in merila za njihovo opredelitev so podrobno določena v členu 2 sistema zakona o pravnem varstvu mladoletnikov.

5. Spremljanje izvrševanja odločb v postopkih, ki vključujejo otroke

Otrok kot storilec: končni cilj kazenskih določb glede otrok je njihova ponovna vključitev v družbo. V ta namen je treba sprejeti vzgojne ukrepe in zagotoviti specializirano osebje. Zagotavljanje otroku prijaznega pravosodja je po koncu sodnega postopka večinoma v pristojnosti avtonomnih skupnosti, primarno odgovornih za potrebne ukrepe rehabilitacije, dela v splošno korist ali izobraževanja.

Otrok kot žrtev: otrokom, ki so žrtve kaznivega dejanja, se zagotovijo socialne storitve, prilagojene njihovim okoliščinam.

Civilno pravosodje:

Otroci so lahko stranke v civilnih sodnih postopkih, zato se jim vsaka zadevna sodna odločba sporoči in lahko zahtevajo izvršitev sodne odločbe, vendar samo prek svojih pravnih zastopnikov, saj nimajo procesne sposobnosti za vložitev vloge, razen če imajo popolno poslovno sposobnost.

Otrok kot toženec: otroci so lahko odgovorni za kršitev pogodbe, ki so jo sklenili, in za to odgovarjajo s svojim premoženjem.

6. Dostop do pravnih sredstev

Pomembno je opozoriti, da je v španskem pravu režim dostopa do pravnih sredstev, kot so ukrepi za varstvo pravic otroka v primeru nasprotja interesov med otrokom in straši, enak v vseh jurisdikcijah.

Kazensko pravosodje:

Kako ravnati v primeru odločitve, da se pregon ne nadaljuje? Španski zakon št. 4/15 določa zelo širok pravni okvir za zaščito mladoletnih žrtev.

Vsi otroci so upravičeni do informacij, vložitev pritožbe ali drugega pravnega sredstva ali zahtevati sodno presojo ter zahtevati odškodnino/nadomestilo med kazenskim postopkom, v katerem so v vlogi žrtve, ali po njem. Vsak otrok, ki nima dovolj sredstev, ima pravico do brezplačne pravne pomoči.

Civilno pravosodje:

Otrok lahko za obrambo svojih pravic in jamstev:

zahteva varstvo in skrbništvo pristojnega javnega organa;

obvesti državnega tožilca o svojih okoliščinah;

vloži vlogo pri varuhu človekovih pravic;

zahteva razpoložljiva socialna sredstva od organov javne uprave;

zahteva pravno pomoč in imenovanje zagovornika;

vloži posamezne pritožbe pri Odboru za pravice otroka.

V primeru nasprotja interesov zakonodaja določa, da se imenuje ustrezen skrbnik.

Pri civilnih sodiščih se lahko vloži ugovor zoper upravne odločitve glede varstva mladoletnikov.

[Otrokom prijazno pravosodje v Španiji](#) (606 Kb)

Zadnja posodobitev: 30/07/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.